

B

LÄNSSTYRELSEN
Kopparbergs län
Planeringsavdelningen
Länsantikvarien

BESLUT

1 (3)

1987-06-29

11.392-1148-82

2567

Kopia till
Akten
Länsantikvarien (2)
Riksantikvarieämbetet
Dalarnas Museum
Falun kommun,
Fastighetskontoret
Samtliga sökanden

RIKSANTIKVARIÄMBETET	
Dnr	Ans.
3624 87-07-01	
STATENS HISTORISKA MUSEER	

Byggnadsminnesförklaring av det s k Hammars konditori och
Rektorsbostaden i Kv Posten 10, Falun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (SFS 1976:440) Hammars konditori och Rektorsbostaden inom Kv Posten 10 i Falun kommun för byggnadsminne.

Enligt 2 § samma lag meddelar länsstyrelsen följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaderna (Hammars och Rektorsbostaden) får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadernas inre får inte i väsentlig omfattning göras ingrepp i stomme eller ändring av rumsindelning.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om vård och underhåll.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter anses nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om ändring annars kan anses befogad av särskilda skäl kan länsstyrelsen enligt 3 § byggnadsminneslagen pröva ansökan härom.

Enligt 14 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Ärendet

Fråga om byggnadsminnesförklaring har den 11 maj 1982 väckts genom _____ och _____, den 27 september 1982 genom _____ samt den 28 oktober 1986 genom _____.

Postadress

791 84 FALUN

Gatuadress

Nybrogatan 20

Telefon växel

023- 810 00

Direktval

023/8

Postgiro

3 51 90 - 8

LÄNSSTYRELSEN
Kopparbergs län
Planeringsavdelningen
Länsantikvarien

BESLUT

2

1987-06-29

11.392-1148-82

Länsstyrelsen har samrått med riksantikvarieämbetet och Dalarnas museum, som båda ansett byggnaderna vara av sådant intresse att de uppfyller kraven för byggnadsminnesförklaring.

Falu kommun har i yttranden vid olika tillfällen motsatt sig byggnadsminnesförklaring. Skälen härtill har framför allt gällt en för trafiken planerad breddning av Åsgatan, som förutsätter rivning av de båda husen. Planeringen har bekräftats i en stadsplan fastställd den 16 februari 1979. Kommunen har ändå 1983 förprojekterat för eventuell upprustning och undersökt möjligheterna till ett bevarande. Efter att kostnaderna för renoveringen 1984 räknats upp beslutade kommunfullmäktige dock om rivning.

Den 27 februari 1986 meddelade länsstyrelsen rivningsförbud i avsikt att i samverkan med kommunen ta fram ett nytt restaureringsförslag. Länsstyrelsen har därefter ännu en gång den 11 november 1986 meddelat rivningsförbud, förlängt den 11 maj 1987. Avsikten med det förlängda rivningsförbudet har varit att undersöka statens kostnader i samband med en byggnadsminnesförklaring.

Kommunen har i skrivelse den 6 mars 1987 preciserat sina anspråk på ersättning från staten om byggnadsminnesförklaringen genomförs.

Riksantikvarieämbetet har i skrivelse den 16 juni 1987 till länsstyrelsen förordat att byggnaderna förklaras som byggnadsminnen samt meddelat att ämbetet reserverat medel för eventuell ersättning. Ämbetet har också utan att ange beloppet förklarat sig villig att ur byggnadsvårdsanslaget lämna bidrag till upprustning av de två husen.

Motivering

Hammars konditori byggdes 1776, några år efter de omfattande stadsbränderna i Falun, då man en tid experimenterat med nya, brandsäkrare byggnadsmaterial. Hammars är ett av de ytterst få bevarade så kallade gjuthus, där stadens eget material, krossad slagg, blandades med kalkbruk och göts i flyttbara formar. Märkligare ändå är kanske konditoriverksamheten i sig, som med sina nästan 200-åriga traditioner, då den lades ned 1956, gör Hammars till Sveriges äldsta konditoribyggnad. En äldre konditoriinredning som hör till huset finns dessutom bevarad.

Hammars har redan såväl byggnadstekniskt som innehållsmässigt ett otvetydigt stort intresse, inte bara lokalt utan även i ett nationellt perspektiv. Lokalt har byggnaden en särställning för förståelsen av 1700-talets Falun, som vid tiden fortfarande var en av Sveriges största och viktigaste städer. Tillsammans med den anslutande och ännu äldre Rektorsbostaden speglar Hammars den betydelse infarten hade till Stora Torget, stadens verkliga centrum. Kontrasten mellan å ena sidan de en gång smala infartsgatorna kantade av blandad pretentiös och enkel bebyggelse - alltid livligt befolkade och å andra sidan det stora administrativa centrum som torget utgjorde, kan i det moderna Falun numera endast upplevas från Åsgatan intill Hammars med Rektorsbostaden och med Kristine kyrkas torn som bakgrund.

LÄNSSTYRELSEN
Kopparbergs län
Planeringsavdelningen
Länsantikvarien

BESLUT

3

1987-06-29

11.392-1148-82

De båda husens kulturhistoriska betydelse har också bekräftats av länsstyrelsen i förslaget till riksintressen enligt NRL där denna ingår i miljön kring Stora Torget.

Detta beslut kan överklagas enligt bilaga (2 st).

Lilly Hansson
Lilly Hansson

Ulf Boëthius
Ulf Boëthius



Ansökan av Falu kommun om prövning enligt 16 § byggnadsminneslagen

Falu kommun har anhållit om prövning enligt 16 § byggnadsminneslagen (1960:690) av länsstyrelsens i Kopparbergs län beslut den 29 juni 1987 om byggnadsminnesförklaring av två byggnader i Falun, benämnda Hammars konditori och Rektorsbostaden. Kommunen uppger att den överklagat beslutet hos kammarrätten i Sundsvall.

Länsstyrelsens beslut om byggnadsminnesförklaring har inte vunnit laga kraft. Regeringen tar därför inte upp ansökningen till prövning.

På regeringens vägnar

Bengt Göransson

Keith Wijkander

Bestyrkes i tjänsten

Eva Eriksson

1987-12-18 besikt... Bg.....

~~1987-12-18~~ Antaget - A. o.

/ENK

Kopia till

kammarrätten i Sundsvall
länsstyrelsen i Kopparbergs län
riksantikvarieämbetet